

Transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia transsukupuolisuu- desta ja sukupuolen korjaus- hoidoista

Kaija Kivikallio

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia
transsukupuolisuudesta ja sukupuolen kor-
jaushoidoista**

Kaija Kivikallio
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2019

Kaija Kivikallio

Transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia transsukupuolisuudesta ja sukupuolen korjaushoidoista

Vuosi 2019

Sivumäärä 30

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia transsukupuolisuudesta, sukupuolen korjaushoidoista, miten sukupuolen korjaushoito vaikuttaa heidän psyykkiseen vointiinsa ja ovatko he saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä sairaanhoitajien tietoa transsukupuolisuudesta, josta kumpikin osapuoli hyötyisi käytännön hoitotyössä.

Transsukupuolisella henkilöllä sukupuoli-identiteetti ei vastaa syntymässä määritettyä, sukupuolielimiin perustuvaa sukupuolen määräytymistä. Jatkuva sukupuoliristiriita aiheuttaa psyykkistä ja fyysistä kärsimystä. Transsukupuoliset henkilöt toivovat sukupuolen korjaushoitoja, jotta kehosta tulisi mahdollisimman samankaltainen kuin oikeaksi koetun sukupuolen keho. Korjaushoidon saamiseksi tarvitaan diagnoosi ja noin vuoden kestävä tosielämän koe. Transsukupuolisuus voi tulla ulkopuolisille näkyväksi vasta, kun transsukupuolinen henkilö itse saa rohkeutta ”tulla ulos”. Transsukupuolisten henkilöiden psyykkiseen vointiin on myös ulkopuolisten suhtautumisella suuri merkitys.

Tässä opinnäytetyössä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Haastatteluaineisto kerättiin teemahaastattelemalla transsukupuolisia henkilöitä. Tutkimusaineisto analysoitiin induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen. Haastateltavien löytämiseksi lähestyttiin valtakunnallista transsukupuolisten yhdistystä Trasek ry:tä, joka jakoi tutkimustiedotteen sähköisesti jäsenilleen. Haastateltavia löytyi kolme.

Haastattelujen perusteella lääketieteellinen hoito paransi merkittävästi transsukupuolisen henkilön elämää ja lisäsi psyykkistä hyvinvointia. Läheisten myönteinen suhtautuminen ja vertaistuki paransivat myös merkittävästi psyykkistä vointia. Olemassa oleva tieto tuki haastattelun tuloksia. Ennen diagnoosin saamista haastateltavat peittelivät psyykkisen tuen tarvetta, ettei korjaushoitojen alkaminen pitkittyisi. Haastateltavat kokivat kohtaamiset terveydenhoitohenkilökunnan kanssa haasteellisena. Pelkoa ja ahdistusta hoitotilanteissa aiheuttaa haastateltavien kokemusten mukaan hoitohenkilökunnan riittämätön tieto transsukupuolisuudesta sekä kokemukset asiattomasta kohtelusta.

Asiasanat: Transsukupuolisuus, sukupuolen korjaushoito, psyykkinen tuki

Kaija Kivikallio

Transgender persons experiences about transgenderism and sex reassignment therapy

Year 2019

Pages

30

The purpose of this thesis was to describe the transgender persons' experiences of the transgenderism, of the sex reassignment therapy, how does the sex reassignment therapy affect their psychological health, and have they got psychological support when they need it. The objective of the thesis was to increase the nurses' knowledge of transgenderism from which both parties would benefit in practical nursing.

A transgender persons' gender identity differs from an assigned gender at birth which is based on genitals and the constant sex conflict causes a psychological and physical suffering. The transgender persons hope is that the medical treatments to the body would become as similar as possible to the correct sex body that is being experienced by that transgender person. To get sex reassignment therapy a diagnosis and the test of the true life lasting about a year is needed. Transgenderism can be seen by outsiders only when the transgender person (himself/herself) gets the courage to "come out". There is also a large impact of outsiders' attitudes on the transgender persons' psychological health.

In this thesis a qualitative research method was used, and the interview material was collected by theme interviewing of transgender persons. The research material was analyzed using inductive content analysis. To find interviewees a national association of transgender persons was approached, (the Trasek ry) which divided the study notice electrically to its members and three interviewees were found.

On the basis of the interviews the medical care improved the transgender person's life significantly and increased psychological welfare. The positive attitude of the closest persons and peer support also improved psychological health significantly. The existing information supported the results of the interview. Before they received the diagnosis, the interviewees concealed the need for the psychological support that the beginning of sex reassignment therapy would not drag on. The interviewees experienced as challenging meeting with the health care personnel. In the care situations fear and anguish are caused by the nursing staffs' inadequate information about transgenderism and by the experience of the irrelevant treatment according to the interviewees experiences.

Keywords: Transgenderism, sex reassignment therapy, psychological support

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Transsukupuolisuus	7
2.1	Transsukupuolisuuden syitä	8
2.2	Sukupuolen korjauksen hoitopolku.....	9
2.3	Transsukupuolisen henkilön psyykinen ja sosiaalinen vointi	10
2.4	Yhteiskunnan ja yhteisöjen tukipalvelut transsukupuolisille.....	10
3	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset.....	11
4	Opinnäytetyön toteutus	11
4.1	Aineiston keruu.....	12
4.2	Aineiston analyysi	13
5	Opinnäytetyön tulokset	15
5.1	Kuinka transsukupuolisuus vaikuttaa elämään?.....	15
5.2	Mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset?.....	16
5.3	Ovatko transsukupuoliset henkilöt saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan?...	17
5.4	Miten transsukupuoliset kokevat sukupuolen korjaushoidot?	18
6	Pohdinta.....	18
6.1	Opinnäytetyön eettisyys	20
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus	21
	Lähteet	22
	Liitteet.....	25

1 Johdanto

Transsukupuolisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka sukupuoli-identiteetti ei vastaa syntymässä määritettyä sukupuolielimiin perustuvaa sukupuolen määräytymistä. Transsukupuolisuus on Suomessa käsitteenä nuori. Käsitettä transsukupuolinen ei ole Suomessa ollut olemassa ennen 1950-lukua. Mahdollisuus transsukupuoliseen identiteettiin on tullut vasta 1950-luvulla. Transsukupuolisuuden tutkimus on myös ollut maassamme varsin sattumanvaraista, ja transsukupuoliset henkilöt ovat olleet yhteiskunnassamme näkymättömissä. Transsukupuolisuudesta on ollut saatavissa vain vähän tietoa ja se on vaikeuttanut transsukupuolisten henkilöiden mahdollisuutta ymmärtää itseään. (Huska 2010, 157-158.)

Ristiriita oman kehon ominaisuuksien ja omaksi koetun sukupuolen välillä aiheuttaa transsukupuoliselle henkilölle kärsimystä. Transsukupuolinen henkilö kokee, ettei tule kohdatuksi omaksi kokemansa sukupuolen edustajana. Sukupuolen korjaushoitojen tavoitteena on muuttaa kehon ominaisuuksia ja anatomiaa lähemmäksi oikeaksi koettua sukupuolta. Korjaushoidot auttavat myös integroitumista oikeaksi koetun sukupuolen sosiaaliseen rooliin. (Mattila & Kärnä 2018.)

Ympäristö määrittää ulkoisten sukupuolimerkkien perusteella, onko kyseessä nainen vai mies. Rajojen ylittäminen esimerkiksi pukeutumalla saa muissa ihmisissä aikaan hämmennystä ja vastustusta. Perheissä roolijaot jakaantuvat vahvasti perheenjäsenten sukupuolen perusteella. Lapset oppivat kotona, miten naisten ja miesten tulee käyttäytyä ja pukeutua. Perheellä on suuri vaikutus siihen, kokeeko lapsi itsensä hyväksytyksi omana itsenään vai ei. Erilaisuuden ja hylätyksi tulemisen pelko siksi, ettei sovi perinteiseen miehen tai naisen rooliin, on suuri. Vaikka erilaisuuden tunteet iän myötä voimistuvat, monet yrittävät kaikesta huolimatta sopeutua parhaansa mukaan yhteiskuntaan mahdollisimman huomiota herättämättä. Erilaisuus, pojan tyttömäisyys ja tytön poikamaisuus, aiheuttaa mm. kiusaamisen ja vähätellyn kohteeksi joutumista. Kiusaamista tapahtuu kouluissa ja työpaikoilla. (Girschick & Green 2008, 53-68.) Transsukupuolisuuden voi katsoa olevan osa binääristä sukupuoli-ajattelua, joka tarkoittaa kaksinapaista mies-nais-ajattelua. (Sateenkaarisanasto 2019.)

Suomessa tasa-arvolaki kieltää yksiselitteisesti sukupuolivähemmistöihin kuuluvien syrjinnän kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Lain mukaan viranomaisten, työnantajien ja oppilaitosten on puututtava syrjintään. (Tasa-arvolaki, syrjintä ja sukupuolen moninaisuus 2015.)

Sukupuolen käsitettä voidaan katsoa eri kulmista. Biologinen sukupuoli määritellään kehon anatomian, kromosomien ja hormonien perusteella. Sosiaalinen sukupuoli tarkoittaa normeja, merkityksiä ja odotuksia, joita sukupuoleen liitetään. Sosiaalinen sukupuoli liitetään vahvasti

biologiseen sukupuoleen. Juridinen sukupuoli määritellään henkilötunnuksella syntymässä tai sukupuolen korjausleikkauksen jälkeen. Suomessa on juridisesti kaksi sukupuolta, mies ja nainen. Henkilön sukupuoli ilmenee sosiaaliturvatunnuksesta. (Sukupuoli-identiteetti 2018.)

Opinnäytetyössä on lähestytty transsukupuolisuutta subjektiivisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia transsukupuolisuudesta yleensä, sukupuolenkorjaushoidosta, miten sukupuolenkorjaushoito vaikuttaa heidän psyykkiseen vointiinsa ja ovatko he saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä hoitotyöntekijöiden tietämystä transsukupuolisuudesta ja tuoda esiin niitä asioita, jotka hyödyttävät kumpaakin osapuolta käytännön hoitotyössä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu lähinnä suomalaisista lähteistä. Tarkoituksena oli tutkia ja tuoda esiin suomalaisten transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia.

Opinnäytetyö toteutettiin teemahaastattelun kolmea transsukupuolista henkilöä. Haastattelut tehtiin talvella 2018 - 2019. Haastattelussa käytettiin avoimia kysymyksiä. Toiveena oli, että aineistosta tulisi mahdollisimman kattava ja että transsukupuolisten henkilöiden olisi mahdollista tuoda kokemuksiaan mahdollisimman syvästi ja laajasti esille.

2 Transsukupuolisuus

Transsukupuolisella henkilöllä sukupuoli-identiteetti ei vastaa syntymässä sukupuolielimien perusteella määritettyä sukupuolta. Kokemus siitä, että on syntynyt vääränlaiseen kehoon voi alkaa jo lapsuudessa. Oman kehon anatomian vieraus ja jopa inho sitä kohtaan eli dysforia, on osa transsukupuolisuutta. Kokemukset sukupuoliristiriidasta ovat yksilöllisiä. (Transsukupuolisuus 2017.) Transsukupuolinen ihminen on vakuuttunut siitä, että kuuluu vastakkaiseen sukupuoleen. Syntymässä naiseksi määritelty henkilö kokee olevansa mies ja mies nainen. (Kärnä 2017a.) Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön omaa kokemusta sukupuolestaan tai sukupuolettomuudestaan. (Sukupuolen moninaisuuden sanasto 2019.) Transmies on syntymässä määritelty naiseksi ja transnainen mieheksi. (Mattila, Tinkanen & Heikinheimo 2015.)

Sukupuolen moninaisuuteen liittyy muitakin käsitteitä transsukupuolisuuden lisäksi. Termiä muunsukupuolinen käytetään ihmisestä, jonka sukupuoli-identiteetti ei ole osa kaksijakoista sukupuolijärjestelmää. Muunsukupuolisen sukupuoli-identiteetti ei siis ole miehen tai naisen sukupuoli-identiteetti. Se voi olla näiden yhdistelmä tai jotain siltä väliltä. Kaikilla ihmisillä ei ole lainkaan sukupuoli-identiteettiä. (Muunsukupuolisuus 2018.)

Intersukupuolisella tarkoitetaan henkilöä, jonka kehossa sukupuolitetut piirteet, kuten kromosomit, sukuelimet tai hormonitoiminta eivät yksiselitteisesti ole nais- tai miestyypilliset. Intersukupuolisuus voi olla myös sukupuoli-identiteetti (Intersukupuolisuus 2019).

2.1 Transsukupuolisuuden syitä

Tänä päivänä tutkimustietoa sukupuoli-identiteetin kehityksestä on edelleen varsin vähän ja etenkin neurobiologisten tutkimusten tulokset ovat osittain ristiriitaisia. Tällä hetkellä ei ole mitään kaiken kattavaa teoriaa tai neurobiologista mallia sukupuoli-identiteetin kehittymisestä. Yhä enemmän on kuitenkin saatu tutkimustietoa psykososiaalisten-, hormonaalisten-, neuroanatomisten ja perimän vaikutuksista sukupuoli-identiteetin kehitykseen. (Kärnä, Uusi-Mäkelä & Mattila 2018.) Mattilan ja Kärnän artikkelin mukaan syynä voi olla esimerkiksi se, että transsukupuolisten sukupuolikäyttäytymiseen liittyvät aivojen alueet ja muu keho kehittyisivät eri suuntiin. (Mattila & Kärnä 2018.)

Australialaisen tutkimuksen mukaan transsukupuolisuus aiheutuu biologisista syistä sikiön kehittymisen aikana. Tutkimuksen mukaan australialaiset tutkijat ovat löytäneet yhteyden testosteroniin liittyvän geenin ja male-to-female (miehestä naiseksi) transsukupuolisuuden välillä. (BBC News 2008.)

Amerikkalaisessa tutkimuksessa (Meyerowitz 2002 kts. Girshick ym. 2008, 31) on löydetty yhteys hormonien vaikutuksesta sikiön aivojen hypothalamuksen ja sukupuoli-identiteetin muo-
dostumisen välillä. Kuudennelatoista raskausviikolla on havaittu sikiön olevan altis hormonien vaikutukselle. Hormonien puutteen tai määrän on havaittu vaikuttavan hypothalamuksessa kehittyvään sukupuoli-identiteettiin. Tähän voivat vaikuttaa myös äidin raskauden aikana käyttämät lääkkeet tai kemikaalit. Tutkimuksissa (Johnsson 2004; Kerlin & Beyer 2002, kts. Girshick ym. 2008, 32) on havaittu yhteys Amerikassa 1941-1974 käytetyllä keskenmenoja ehkäisevällä lääkkeellä DES (Diethylstil-bestrol) ja transsukupuolisen lapsen syntymällä. Tällä synteettisellä estrogeenihormonilla havaittiin paljon muitakin sivuvaikutuksia.

Viime vuosina sukupuoli-identiteetin tutkimuksiin hakeutuneiden henkilöiden määrä on Suomen lisäksi ollut kasvussa myös läntisessä Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Luotettavia väestötutkimuksia ei aiheesta ole, mutta on todennäköistä, että transsukupuolisuus on yleisempää kuin aiemmin on luultu. (Kärnä 2017b.)

2.2 Transsukupuolisen henkilön psyykinen ja sosiaalinen vointi

Ennen korjaushoitoja transsukupuolisen henkilön on vaikea elää omana itsenään. Hän kokee joutuvansa esittämään jotain, mitä ei ole. Sosiaaliset tilanteet ja ihmissuhteiden solmiminen ovat vaikeita. Ennen korjaushoitoja monella todetaan masennusta, ahdistusta tai muuta psyykkistä oireilua. On arvioitu, että jopa 20 % transsukupuolisista henkilöistä yrittää itsemurhaa ennen korjaushoitoihin pääsyä. Monelle korjaushoitoihin hakeutuminen on viimeinen vaihtoehto ylivoimaiseksi käyneessä elämäntilanteessa. Pelkoa aiheuttaa myös hyljäytyksi tuleminen. (Mattila, Heinonen, Mäntymäki, Uusi-Mäkelä & Ålgars 2015.)

Sukupuolen korjaus on lääketieteellisesti ja sosiaalisesti vaativa prosessi. Osa transsukupuolista henkilöistä tarvitsee sen aikana psykososiaalista tukea. Psykososiaalista tukea tulisi saada henkilön kotipaikkakunnan mielenterveystoimistosta tai perheneuvolasta. (Mattila & Kärnä 2017.)

Transsukupuolisen kokemuksen hyväksyminen omassa itsessään on etenkin ennakkoluuloisessa ympäristössä psyykkisesti vaativaa, raskasta ja aikaa vievää. Tämä aiheuttaa monille transsukupuolisille henkilöille asiantuntevan psykoterapian tarvetta. (Huttunen 2015.)

2.3 Sukupuolenkorjauksen hoitopolku

Sukupuolen korjaushoito tarkoittaa lääketieteellisiä hoitoja ei-toivottujen fyysisten sukupuoli-piirteiden lieventämiseen ja poistamiseen. Sukupuolen korjaushoitoon hakeudutaan yleislääkärin kautta pyytämällä lähete erikoissairaanhoidon sukupuoli-identiteetin diagnosointitutkimuksiin. (Sukupuolenkorjaaminen 2019.) Tutkimukset on asetuksella keskitetty Helsingin sukupuoli-identiteetin tutkimuksen poliklinikalle (HUS-Helsingin yliopistollisen sairaalan psykiatrian poliklinikka) tai Tampereen TAYS:n TRANS-poliklinikalle. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetus sukupuolen muuttamiseen tähtäävän tutkimuksen ja hoidon järjestämisestä sekä lääketieteellisestä selvityksestä transseksuaalin sukupuolen vahvistamista varten 1053/2002.)

Koska kyseessä on melko harvinainen ja aikaisemmin huonosti tunnettu ilmiö, on hoidon keskittämisellä haluttu varmistaa tutkimuksen ja hoidon laatu. (Kärnä 2017b.) Tutkimuspoliklinikalla arvioidaan potilaiden kokonaistilanne ja toimintakyky. Siellä myös koordinoitaan mahdolliset somaattiset hoidot endokrinologien, gynekologien, otologien, foniatrien ja plastiikkakirurgien kanssa. (Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikka 2019.) Suurin osa pysyviä muutoksia aiheuttavista lääketieteellisistä korjaushoidoista edellyttää täysi-ikäisyyttä. (Mattila & Kärnä 2018.)

Tutkimusjaksoon kuuluu käyntejä lääkärin, sairaanhoitajan ja psykologin luona. Tarvittaessa tutkimusjakson aikana pääsee myös sosiaalityöntekijän ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten vastaanotolle. (Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikka 2019.) Sukupuoli-identiteetin tutkimukset tehdään moniammatillisesti, psykiatrian johdolla. Tutkimusjakso kestää useita kuukausia, jopa vuoden. Tutkimusten tarkoituksena on sulkea pois psykiatriset häiriöt. Transsukupuolisuuden diagnoosin (ICD-10-luokituksen diagnosikoodi F64.0, transsukupuolisuus) saatuaan henkilö voi hakeutua sukupuolenkorjaushoitoihin. Hoidot valitaan yksilöllisesti henkilön omien tavoitteiden mukaan. (Kärnä 2017b.) Toimintakyvyn arviointi on osa tutkimusjaksoa ja edellytys tutkimusjaksolla etenemiselle. Tutkimusjakso päättyy diagnoosiin. (Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikka 2019.)

Diagnoosin saatuaan henkilöt ohjataan hormonihoitoja varten tutkimukset tehneen sairaalan endokrinologiaan perehtyneen gynekologin vastaanotolle. Hormonihoidoilla on tarkoitus vaihtaa henkilön alkuperäinen hormonituotanto. Hormonihoitoa tarvitaan halutun sukupuolen

piirteiden kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Halutulle sukupuolelle ominaisten piirteiden säilyminen tarvitsee jatkuvaa lääkitystä. Lääkitys aiheuttaa kehossa myös pysyviä muutoksia. Transsukupuolisen henkilön hormonilääkitys aloitetaan ennen henkilötunnuksen korjaamista. Hormonihoito edellyttää terveydentilan ja laboratoriokokeiden seuraamista. Seuranta suoritetaan ensin yliopistollisessa sairaalassa ja sen jälkeen seuranta siirtyy henkilön oman asuinalueen avoterveydenhuoltoon. (Tinkanen 2017.)

Diagnoosin jälkeen transsukupuolinen henkilö saa vaihtaa etunimensä mutta ei henkilötunnustaan. Sitä varten vaaditaan ns. tosielämäkoe. Tosielämäkokeen aikana transsukupuolinen henkilö alkaa elää oikeaksi kokemassaan sukupuoliroolissa. Tosielämäkoe kestää noin vuoden ja on osa korjaushoitoa. Tosielämäkokeen jälkeen on mahdollista vaihtaa sukupuoli juridisesti ja saada uusi sosiaaliturvatunnus. Sukupuolikirurgiaa ja juridista sukupuolenvaihtoa varten tarvitaan molemmista sukupuoli-identiteettiä tutkivasta yksiköstä (HUS ja TAYS) puoltolausunto. (Kärnä 2017a.)

Leikkaushoidot ovat osa sukupuolenkorjaushoitoa. Transmiesten korjaustoiveena on yleensä rintakehän maskulinisaatioleikkaus ja kohdun ja munasarjojen poistaminen. Rintakehän maskulinisaatioleikkauksessa poistetaan rinnat ja rintakehää korjataan maskuliinisemmaksi. Kaikki transmiehet eivät halua ulkoisten sukuelinten korjausta. Yleisin transnaisille tehtävä korjaus on ulkoisten sukuelinten korjausleikkaus. Transnaisten rintoja voidaan korjata myös kirurgisesti, jos hormonihoito ei suureenna niitä riittävästi. Parrankasvun vähentämiseksi voidaan käyttää laseria. Kosmeettinen kasvokirurgia ei kuulu korjaushoitoihin. (Tinkanen 2017.)

2.4 Yhteiskunnan ja yhteisöjen tukipalvelut transsukupuolisille

Yhteiskunnan tarjoama psykososiaalinen tuki ja palvelut voidaan karkeasti jakaa psyykkiseen tukeen, sosiaalityöhön ja sosiaalipalveluihin. Evankelis-luterilainen kirkko ja muut uskonnolliset yhteisöt tarjoavat hengellistä tukea. (Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut 2009, 12.) Psykososiaalinen tuki on mielenterveystyön ja sosiaalihuollon rajapinnalle sijoittuvaa tukea. Varhaisella, matalan kynnyksen periaatteen mukaisella psykososiaalisella tuella ehkäistään sairastumista ja ongelmia. Psykososiaalisen tuen saannin edellytyksenä ei saa olla diagnosoitavissa oleva sairaus tai oirehtiminen. (SMS:n lausunto työryhmän opasluonnoksesta "traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut" 2011.) Psykososiaalinen tuki kuuluu myös oppilas- ja opiskelijahuollon piiriin. (Opetushallitus 2017.)

Kolmas sektori, Seta ry ja Trasek ry tarjoavat erilaisia avunmuotoja transsukupuolisille. Seta ry on valtakunnallinen ihmisoikeusjärjestö. Setan Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus (entinen Transtukupiste) tuottaa transsukupuolisille henkilöille ja heidän läheisilleen psykososiaalisia palveluja, maksutonta ammatillista keskusteluapua ja vertaistukea. Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus on keskeinen aihealueen kouluttaja Suomessa. Toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys ja ylläpitää Seta ry. (Toiminnastamme 2019.) Trasek ry on

suomalainen sukupuoli vähemmistöjen etuja ajava valtakunnallinen yhdistys. Trasek ry on 1984 perustettu potilasjärjestö, joka ajaa trans- ja muunsukupuolisten sekä intersukupuolisten perus- ja ihmisoikeuksia, osallistuu hoitojärjestelmän kehittämiseen ja vastustaa syrjintää. Trasek järjestää jäsenilleen tapahtumia vapaaehtoisvoimin. (Jäsenyys-Toiminta 2018.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata transsukupuolisten henkilöiden kokemuksia transsukupuolisuudesta, sukupuolen korjaushoidosta, miten sukupuolenkorjaushoito vaikuttaa heidän psyykkiseen vointiinsa ja ovatko he saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä hoitotyöntekijöiden tietoa transsukupuolisuudesta ja tuoda esiin niitä asioita, josta kumpikin hyötyisi käytännön hoitotyössä. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiä ovat:

1. Kuinka transsukupuolisuus vaikuttaa elämään?
2. Mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset?
3. Ovatko transsukupuoliset henkilöt saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan?
4. Miten transsukupuoliset henkilöt kokevat korjaushoidot?

4 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyö toteutettiin käyttäen laadullista, kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Tämä tutkimustapa sopi hyvin, koska opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata todellista elämää. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2007, 157.) Laadullinen tutkimustapa valittiin, koska tässä opinnäytetyössä oltiin kiinnostuneita tapahtumien yksittäisistä rakenteista, transsukupuolisen henkilön kokemuksista. Laadullinen tutkimustapa soveltui hyvin, koska opinnäytetyössä haluttiin tutkia luonnollisia tilanteita, kokemuksia, joihin vaikuttavia tekijöitä ei voida kontrolloida. Tutkimuksen haluttiin tuovan tietoa transsukupuolisten henkilöiden kokemusten syy-seuraussuhteista, joita ei voi tutkia kokeen avulla. (Metsämuuronen 2001, 14.)

Tutkimusaineiston keräämiseksi käytettiin teemahaastattelua. Teemahaastattelu sopi tämän opinnäytetyön aineiston keruumenetelmäksi, sillä oletuksena oli, että tutkittavien elämässä oli ollut keskenään samankaltaisia vaiheita. Teemahaastattelua käyttämällä oli mahdollista saada esiin tutkittavien henkilöiden omia kokemuksia, eikä teemahaastattelu aseta rajoituksia haastattelujen lukumäärälle. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47-48.)

Teemahaastattelu sopi tähän tutkimukseen myös siksi, että opinnäytetyössä tutkittiin intimejä ja emotionaalisia asioita. Haastattelussa käytettiin avoimia kysymyksiä, koska haluttiin esiin mahdollisesti keskenään erilaisia kokemuksia. (Metsämuuronen 2001, 40,43.)

Teemahaastattelun määritelmän mukaisesti tutkija ja haastateltava keskustelivat tutkimukseen liittyvistä aiheista ennalta päätettyjen teemojen mukaan. Haastattelujen päämääränä oli saada riittävä ja monipuolinen tutkimusaineisto. Tavoitteena oli analysoinnin ja tulkinnan jälkeen löytää haastatteluista vastaukset tutkimuksen teemojen selvittämiseksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastattelut päätettiin tehdä yksilöhaastatteluina. Ala-Suutarin mukaan yksilöhaastattelussa, jossa kysytään yksityiselämää koskevia kysymyksiä, haastateltavilla on mahdollisuus keskittyä siihen, mitä he ajattelevat itse kysyttävistä asioista. (Ala-Suutari 2011, 151.)

4.1 Aineiston keruu

Tutkimuksen kohderyhmäksi rajattiin Trasek ry:n transsukupuoliset jäsenet, jotka ovat juridisesti muuttaneet sukupuolensa. Haastateltavien saamiseksi tutkimustiedote ja tutkimuskysymykset lähetettiin sähköisesti Trasek ry:lle, joka ohjasi ne jäsenilleen. Haastattelujen toivottiin toteutuvan syksyllä 2018. Haastateltavaksi ilmoitautui vain yksi henkilö. Koska haastateltavia oli tarkoitus saada 5-10, laajennettiin kutsua Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksessa käyviin asiakkaisiin. Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskukseen oltiin yhteydessä sähköpostilla ja he lupasivat kopioida tutkimustiedotteen ja laittaa sen ilmoitustaululle. Ilmoittautumisaikaa jatkettiin helmikuun 2019 puoliväliin saakka. Haastateltavien löytämiseksi käytettiin myös lumipallotekniikkaa, mikä tarkoittaa että pyydettiin apua jo haastatelluilta henkilöiltä uusien haastateltavien löytämiseksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a.)

Haastatteluihin ilmoitautui kolme henkilöä, kaksi transmiestä ja yksi transnainen. Yksi haastateltava odotti diagnoosia ja kaksi muuta haastateltavaa olivat jo käyneet läpi korjaushoitoprosessin. Haastateltavat koodattiin numeroilla niin, ettei haastateltavien henkilöllisyys paljastu. Tutkimustiedotteessa (Liite 1.) kerrottiin opinnäytetyöstä ja sen käytännön toteutuksesta. Nimettömänä vastaamisen toivottiin lisäävän kyselyyn osallistumista, koska opinnäytetyössä käsiteltiin henkilökohtaista asiaa. (Mäkinen 2006.)

Tutkimuskysymykset muodostivat tutkimuksen teemat. Kysymykset laadittiin niin, että niiden avulla löydettäisiin vastauksia tutkimuskysymyksiin. Haastattelussa esitetyt lisäkysymykset oli jaoteltu kunkin tutkimuskysymyksen teeman alle. Lisäkysymyksiä oli yhteensä 17 (Liite 2). Tutkimuskysymykset käytiin läpi ennen haastatteluja transsukupuolisen henkilön kanssa, joka ei itse osallistunut tutkimukseen. Esitestauksen tarkoituksena oli varmistua, ettei tutkimuskysymykset ole vastaajalle ahdistavia. Haluttiin myös kuulla haastateltavan näkökulma tutkimuskysymyksistä.

Tutkimustiedotteen lähettämisen jälkeen huomattiin, että teemaksi tarvitaan myös sukupuolenkorjaushoitoihin liittyvä kysymys opinnäytetyön aiheen mukaisesti. Näin teemoja oli lopulta neljä.

Haastateltavat ilmoittivat sähköpostilla halukkuutensa osallistua tutkimukseen. Sähköpostin välityksellä sovittiin myös haastattelun ajankohta ja paikka. Haastateltavilla oli mahdollisuus esittää oma toiveensa haastattelun ajankohdasta ja toteutuspaikasta. Tämän toivottiin lisäävän tutkimukseen osallistumista. Haastattelut kestivät 20 - 63 minuuttia. Haastattelun alussa jokainen haastateltava allekirjoitti kirjallisen suostumuksen haastatteluun (Liite3). Haastattelutilanteet olivat rauhallisia ja tunnelma oli kaikissa haastatteluissa hyvä. Haastateltavat vastasivat kysymyksiin avoimesti. Haastattelut suoritettiin Helsingissä, Musiikkitalon kahvilassa. Haastattelut nauhoitettiin iPhone 8+ puhelimen äänentallennusohjelmalla. Haastateltavan nimi ei tule esiin nauhoituksessa. Kahvilan äänet ja muut paikalla olleet henkilöt eivät häirinneet haastattelujen tekemistä. Haastattelut litteroitiin Word-tekstinkäsittelyohjelmalla kirjalliseen muotoon sanatarkasti. Haastattelut numeroitiin suoritusjärjestyksessä. Litteroitua tekstiä tuli yhteensä 29 sivua. Käytetty fontti oli Calibri (Leipä), tekstin koko oli 11 pistettä ja riviväli 1,15.

4.2 Aineiston analyysi

Tutkimuksen aineisto analysoitiin induktiivista eli aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen. Sisällönanalyysiä voidaan käyttää täysin strukturoimatontakin aineistoa analysoitaessa. Tätä analyysimenetelmää käytettiin, että saataisiin tutkittavasta ilmiöstä kuvaus sekä tiivistetyssä että yleisessä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2011, 103.) Saadun haastatteluaineiston käsittely alkoi nauhoitettujen haastattelujen litteroinnilla. Litteroidut haastattelut printattiin paperille ja kirjallinen aineisto luettiin monta kertaa läpi kokonaiskuvan saamiseksi. Huomiota kiinnitettiin vain siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kysymyksen asettelun kannalta olennaista. Samalla kävi ilmi, että aineisto oli riittävä ja monipuolinen.

Aineiston käsittely aloitettiin käyttämällä Word-tekstinkäsittelyohjelmaa. Tietokoneen tekstinkäsittelyohjelman avulla litteroiduista haastatteluista analyysiyksiköiksi koodattiin esiin tulevat lauseen osat tai ajatuskokonaisuudet, joista löytyi vastaus esitettyihin kysymyksiin. Vastauksia antavat alkuperäisilmaisut kerättiin taulukkoon kunkin tutkimuskysymyksen alle. Jokaisista taulukkoa varten käytiin kaikki haastattelut tarkasti erikseen läpi vastausten löytämiseksi. Koodatuista alkuperäisilmaisista muodostettiin pelkistettyjä ilmaisuja. Taulukot printattiin paperille ja saman teeman alle sopivat ilmaisut tai lauseen osat leikattiin irti luokittelua varten. Samaan luokkaan tulevat ilmaisut teipattiin toisiinsa. Samankaltaiset pelkistetyt ilmaisut jaettiin alaluokkiin ja alaluokat yläluokkiin. Luokittelun jälkeen aineistoa voitiin lisätä yksinkertaistaa, tiivistää ja tulkita. Haastatteluaineiston käsittely eteni analyysin kautta synteysiin. Synteesissä pyrittiin luomaan kokonaiskuva ja tutkittava ilmiö uudesta näkökulmasta. Aineistoa yhdistellessä luokkien välille löytyi jotain säännönmukaisuuksia tai samankaltaisuuksia. Pyrkimyksenä oli ymmärtää ilmiötä monipuolisesti. Aineiston tulkinnan pyrkimyksenä oli päätyä rehellisiin ja onnistuneisiin tulkintoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 143-151.)

Analyysin yhteydessä tehtiin jokaiselle teemalle oma taulukko. Saatu aineisto luokiteltiin neljään osaan, teemojen mukaan: 1. Kuinka transsukupuolisuus vaikuttaa elämään? 2. Mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset? 3. Ovatko haastateltavat saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan? 4. Miten transsukupuoliset henkilöt kokevat sukupuolenkorjaushoidot? Esimerkkinä teeman 3 taulukko (Taulukko 1).

Taulukko 1. Mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset? Esimerkkejä 3. teeman taulukkoon kerättyjen alkuperäisilmaisujen pelkistämisestä ja luokittelusta.

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu	Alaluokka	Yläluokka
kaikki läheiset on, on alusta asti pelkäästään niinku tukenu, ja se on myöskin vaikuttanu osaltaan tosi paljon mielenterveyteen ja pelastanu mut masennukselta (3)	Läheisten tuki pelastanut masennukselta	Läheisten merkitys psyykkiselle hyvinvoinnille	Kokemukset psyykkistä hyvinvointia lisäävistä asioista
multa lähti, niinku masennus lähti saman tien, kun söin sen ensimmäisen hormoni pillerin, se vaan niinku naps lähti pois vaan (1)	Hormonihoidon aloittaminen poisti masennuksen	Sukupuolenkorjaushoidon myötä saatu apu	
..kyl se varmaan setavallaan se vertaistuki oli se mistä niinku ehkä eniten sai (1)	Vertaistuki tärkeää	Hyväksi koettu yhteiskunnan ja kolmannen sektorin tarjoaman apu	

5 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyön tulokset muodostuivat haastatteluista saaduista vastauksista. Haastatteluista löytyi vastauksia kaikkiin tutkimuskysymyksiin. Haastattelun vastauksista on otettu suoria lauseita tutkimustulosten havainnollistamiseksi. Kerrotut kokemukset tukivat olemassa olevaa tietoa. Huonot kokemukset terveydenhoitohenkilökunnan kanssa tuli voimakkaasti esiin.

5.1 Kuinka transsukupuolisuus vaikuttaa elämään?

Transsukupuolisuuden koettiin vaikuttavan elämään kaikin tavoin. Yläotsikoiksi muodostuivat Transsukupuolisuuden löytäminen itsestä ja Ympäröivän yhteiskunnan suhtautuminen transsukupuolisuuteen.

Transsukupuolisuuden löytäminen itsessä. Haastattelujen perusteella transsukupuolisuuden tajuaminen itsessä vie aikaa ja vaatii rohkeutta, sillä asian myöntäminen itselle on pelottavaa. Toisaalta asian tiedostamisen koetaan helpottavan elämää: elämään on tullut joku järki ja se on koettu myös elämän suurimpana oivalluksena. Oman transsukupuolisuuden oivaltaminen selittää itselle ulkopuolisuuden tunnetta. Transsukupuolisuudesta aiheutuu myös erilaisia pelkoja, median aiheuttamia pelkoja ja pelkoja, ettei hyväksytä työtoverina ja että elämässä käy huonosti. Vastauksissa nousi esiin myös tunne väärin eletystä elämästä. Transsukupuolisuudessa koetaan olevan myös myönteisiä asioita. Haastateltavat kokivat transsukupuolisuuden normaalina ihmisyyteen liittyvänä asiana. Sitä ei koettu sairautena, vaikka lääketieteellistä hoitoa tarvitaankin. Asian käsittely on myös lisännyt itsetuntemusta. Kaikki vastaajat olivat hyväksyneet oman transsukupuolisuutensa.

”Niin se vaan on se mitä mä oon ja en vaihtais sitä pois, vaikka vaikuttaa silleen niinku tavaltaan negatiivisesti tai vaikeuttaa elämää tällä hetkellä...” (2)

”tavallaan se et olisinko trans vai ei, en valitsis mitenkään toisin, koska se on tehny musta paljon paremman ihmisen ja se on niinku pakottanu mut tuntemaan itseni tosi hyvin ja käymään niinku läpi semmost syvällistä itsetutkiskeluu mitä, mikä toki on mahdollista myöskin muille mutta, mutta en usko et siihen lähtis jos ei ois pakko, ja koska se on niin niinku raskasta ja vaikeeta ja pelottavaa, niin se että, et se on mahdollistanu sen että, et mä tunnen itseni tosi hyvin mulla on tosi mukava olo olla kuka mä oon koska mä nyt tiedän” (3)

Ympäröivän yhteiskunnan suhtautuminen transsukupuolisuuteen. Ympäröivä yhteiskunta ja läheiset vaikuttavat myös transsukupuolisen kokemukseen itsestä. Transsukupuolisuus on vaikuttanut myös läheisiin. Läheiset tarvitsevat tietoa ja heilläkin on pelkoja ympäristön suhtautumisesta. Vastausten perusteella aika ja se, että läheiset näkevät transsukupuolisella menevän hyvin, auttavat asian hyväksymisessä. Kahdessa haastattelussa tuotiin esiin myös riski joutua läheisten hylkäämäksi transsukupuolisuuden takia. Läheisten tärkeä merkitys transsukupuoliselle tuotiin esiin. Läheisten usko transkokemukseen voi pelastaa transsukupuolisen

hengen. Tunne, että tulee nähdä oma itsensä, koettiin erittäin tärkeänä. Transsukupuolisuus vaikuttaa transsukupuolisten henkilöiden kokemuksiin sosiaalisista tilanteista. Erityisesti kohtaamiset terveydenhoitohenkilökunnan kanssa koettiin haasteellisina. Terveydenhoitohenkilökunnan reaktiot erilaisesta anatomiasta jännittivät vastaajia ja he kokivat, etteivät hoitotilanteessa tule kohdelluksi tavallisena potilaana. Asiattomia, tilanteeseen sopimattomia kysymyksiä joudutaan kohtaamaan ja kysymykset koetaan loukkaavina.

”voi olla huono reaktio siihen, että anatomia on jotain muuta, ku normin mukana ja sitä pitää jotenki pelätä tai tai murehtii tai et onks se niinku, koska siitä saattaa tulla tosi epäinhimillinen ja, ja niinku inhottava fiilis jos, jos jonka työtä on, tutkii ihmisen kehoa tai, tai auttaa tai niinku terveyden kanssa niin on jotenki pöyristynyt tai, kauhistunut tai yllättynyt tai, tai oudoksu...” (3)

Kun henkilötunnus on korjattu, käytännön elämän koettiin helpottuvan. Henkilötunnuksen korjauksen jälkeen tulee nähdä oikeassa sukupuolella, eikä sukupuoli ole enää kyseenalaistettavissa. Toiveena nousi esiin mahdollisuus elää normaalia elämää ja se, että mahtuisi yhteiskunnan normien sisään.

5.2 Mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset?

Transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset kiteytyivät arkea kuormittaviin kokemuksiin. Suurimmat psyykkiset vaikeudet liittyivät erityisesti aikaan ennen korjaushoitoja.

Arjen kuormittavat kokemukset. Tuen tarvetta aiheuttavat erilaisuuden kokemukset, syrjinnän pelko ja dysforia. Oman transsukupuolisuuden hyväksyminen koettiin pelottavana ja aikaa vievänä. Kokemukset psyykkistä tuen tarvetta aiheuttavista asioista koostui arjen aiheuttamista kuormittavista asioista ja transsukupuolisuuden aiheuttamista psyykkistä hyvinvointia kuormittavista asioista. Arjessa kuormittavia asioita olivat mm. sosiaaliset tilanteet, koska ei tule nähdä ja kohdatuksi sellaisena kuin on. Yleiset yhteiskunnassa vallitsevat mielipiteet ja se, ettei vähemmistöjä huomioida esim. opetuksessa, koettiin psyykkisesti raskaana. Kokemuksia transsukupuolisuudesta johtuvista psyykkistä hyvinvointia kuormittavista asioista tuli esiin runsaasti. Aika ennen korjaushoitoja koettiin synkkänä ja ahdistavana.

”vaikka mä en oo ollu masentunut ja itsetuhonen mutta, mutta tota, kyllä mä siinä vaiheessa elämäni koin, niin niinku syvää ahdistusta ja paha oloa ... että, että en mä ois voinut niinku kauheen pitkään jatkaa enää.” (3)

”Tämä on todella pitkä tarina, mutta pähkinänkuoressa oman itsensä sulkeminen syvälle, ja roolin vetäminen aiheutti todella vaikean masennuksen, joka hieman taltuttuaan (pääasiallisesti lääkehoidon kautta) auttoi vihdoon ymmärtämään, ettei voi jatkaa roolin vetämistä” (1)

5.3 Ovatko transsukupuoliset henkilöt saaneet psyykkistä tukea sitä tarvitessaan?

Kolmantena teemana käsiteltiin kokemuksia psyykkisen tuen saamisesta tarvittaessa. Tuen saamisen koettiin olevan kiinni omasta aktiivisuudesta. Vastauksissa tulivat esiin erityisesti tahot mistä tukea oli saatu. Yläotsikoksi muodostui Psyykkisen tuen hakemisen vaikeus ja Kokemukset psyykkistä hyvinvointia lisäävistä asioista.

Psyykkisen tuen hakemisen vaikeus. Psyykkisen avun hakeminen koettiin haasteellisena. Avun löytämisen ja saamisen koettiin olevan riippuvainen omasta aktiivisuudesta. Haastattelujen perusteella ikävät kokemukset hoitotilanteissa tekevät avun hakemisesta vaikeaa. Terveystieteiden henkilökunnan riittävään tietoon ja ymmärrykseen transsukupuolisuudesta ei luoteta. Koettiin, että hoitotilanteessa transsukupuolisuuttaan joutuu selittelemään ja avuntarvettaan analysoimaan. Ikävien hoitokokemusten syiksi nähtiin hoitohenkilökunnan vähäinen tieto transsukupuolisuudesta.

”tosi vaikee mennä niinku vaik lääkäriin ja olla siel et hei mä tarttis jotain keskusteluapua, mullon tällanen ja tällanen tilanne, koska en mä välttämät niinku voi olla varma kuka siel on vastassa ja et otetaanko mut tosissaan, tai jotenki niinku tavallaan, niin, et niin, on tosi vaikee mennä sellaseen tilanteisiin ja yrittää hakea apua ja selittää itteään koko ajan uusille ihmisille tai jotenki...se on haastavaa...” (2)

Kokemukset psyykkisen tuen hyvinvointia lisäävistä asioista. Psyykkistä hyvinvointia lisääviksi asioiksi koettiin yhteiskunnan ja kolmannen sektorin tarjoamat tukipalvelut. Haastattelussa tuli erityisesti esiin Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskuksen vertaisryhmistä saatu tuki ja mahdollisuus saada keskusteluapua. Läheisten merkitys koettiin myös suurena. Mahdollisuus keskustella omien läheisten kanssa ja heidän hyväksyvä suhtautumisensa koetaan erityisen suurena tukena ja psyykkistä hyvinvointia lisäävänä asiana. Sillä, että transsukupuolisuutta ei tarvitse peitellä, on positiivinen vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin. Omalla toiminnalla koettiin olevan myös positiivisia vaikutuksia: opintojen ja työnjatkamisen prosessin aikana on helpottanut oloa. Diagnoosin saamisen, korjaushoitoihin pääsemisen ja henkilötunnuksen korjauksen koettiin myös tukevan psyykkistä hyvinvointia.

”...kyl se varmaan se tavallaan se vertaistuki oli se mistä niinku ehkä eniten sai” (1)

”Ja se on myöskin vaikuttanu osaltaan tosi paljon mielenterveyteen ja pelastanu mut masennukselta mä ajattelen ja, ja tota luonu sen olon heti, että kaikki on hyvin ja tässä ei oo mitään hätää eikä oo mitään niinku pelättävää tai hävettävää, joten siinä mielessä ehkä se, tai mun, mun käsittääkseni se tärkein tieto on se että, et se oikeesti voi pelastaa hengen, jos niinkun voi läheisen transkokemuksen uskaa ja siihen suhtautuu positiivisesti.”

5.4 Miten transsukupuoliset henkilöt kokevat sukupuolen korjaushoidot?

Sukupuolenkorjaushoidot koetaan elintärkeinä. Haastatteluaineistosta oli löydettävissä neljä pääkohtaa. Tutkimusjakson haasteellisuus, diagnoosin merkitys, hormonihoidojen tarve ja yksilöllinen leikkaushoitojen laajuuden määrittäminen.

Tutkimusjakson haasteellisuus. Tutkimusjakso koettiin psyykkisen voinnin kannalta haasteellisenä. Tutkimusjaksoon liittyviä pelkoja olivat mm. pelko hoitoon pääsystä, pelko saako sitä hoitoa mitä kokee tarvitsevansa ja pelko ettei omaa kokemusta uskota. Psyykkisen avun tarvetta ei haluta tuoda tutkimusjakson aikana esille, koska tarpeen kertomisen pelättiin siirtävän hoidon aloittamista. Yksi haastateltava koki tutkimusjakson hyödyllisenä.

Diagnoosin merkitys ja Hormonihoidojen tarve. Diagnoosin odotusaika koettiin pitkänä ja diagnoosin saamisen merkitys koetaan suurena, koska korjaushoidot voivat alkaa vasta diagnoosin jälkeen. Hormonihoidot koetaan elintärkeinä. Hormonihoidoilla koettiin olevan suuri vaikutus positiiviseen kehonkuvaan ja erityisesti psyykkiseen hyvinvointiin.

Yksilöllinen leikkaushoitojen laajuuden määrittäminen. Leikkaushoidoista kysyttäessä tuli esiin yksilöllisen tarpeen merkitys hoidon laajuutta määritettäessä. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että jokaisen tulisi määritellä itse, mitä korjaavia leikkauksia haluaa. Kaikkia leikkauksia ei koettu itselle tarpeellisenä, ulkopuolisten oletuksista huolimatta. Haastattelijan perusteella hormonihoidot koetaan merkittävämmäksi psyykkisen hyvinvoinnin lisääjäksi verrattuna leikkaushoitoihin.

”Mä koin et siitä valon määrä niinku lisäänty eksponentiaalisesti ja elämän laatu lähti samantien niinku tois hurjaan kasvuun... äää... Se kokemus siitä että, et ku on koko elämänsä eläny jotenki väärin ja, ja ja ei oo vaikka ollu niinku nimeä, jolla esitellä itsensä, tai, tai omaa kehoa, tai ääntä, joka tuntuu omalta niin sit ku se yhtä äkkiä onki, niin mun mielestä se tota, toi kyl niinku paljon onnea ja tuo edelleen” (3)

6 Pohdinta

Opinnäytetyö prosessi alkoi syksyllä 2016 ja se valmistui syksyllä 2019. Näiden vuosien aikana transsukupuolisuuden käsittely julkisuudessa lisääntyi. Samalla oli mielenkiintoista huomata, että aiheesta kirjoitettiin yksityiskohtaisemmin ja laajemmin. Tietoa transsukupuolisuudesta on nyt huomattavasti enemmän ja se on laadukkaampaa.

Opinnäytetyön haasteena oli vapaaehtoisten haastateltavien löytäminen. Mahdollisuus, ettei yhtään haastateltavaa löytyisi, nousi vahvasti esiin. Ilmoittautumisaikaa piti jatkaa. Kesti odotettua kauemmin saada riittävästi haastateltavia. Haastattelijan ajankohdat ja paikka oli helppoa sopia sähköpostilla. Opinnäytetyö voitiin tehdä alkuperäisen suunnitelman mukaan laadullisena tutkimuksena.

Haastattelujen avulla saatava tieto oli erittäin merkittävää opinnäytetyölle, siksi aikaa käytettiin haastateltavien löytämiseksi. Aiheen arkaluontoisuus saattoi vaikuttaa haastateltavien ilmoittautumishalukkuuteen. Vaikka haastateltavien löytäminen oli haasteellista, oli haastattelujen käyttäminen oikea ratkaisu tiedon saamiseksi. Haastatteluaineistosta tuli rikas ja riittävä. Aiheen arkaluontoisuus ei kuitenkaan näkynyt haastattelutilanteissa. Haastattelut sujuivat hyvin ja niiden tunnelma oli positiivinen. Teemahaastattelu menetelmänä sopi hyvin tämänkaltaiseen tutkimukseen. Haastatellen saadut tulokset riippuvat haastateltavien halusta kertoa kokemuksistaan. Haastateltavien avoimuus ja rehellisyys oli tärkeää opinnäytetyön tulosten saamiselle.

Transsukupuolisen henkilön asemaan on mahdoton asettua. Transsukupuolisuudessa on kysymys syvästä ja tärkeästä osasta ihmisen omaa identiteettiä. Ehkä siksi transsukupuolisuus herättää yhteiskunnassamme niin paljon keskustelua ja hämmennystä. Samasta syystä se aiheuttaa ihmisissä epäluuloa, torjuntaa ja jopa vihan purkauksia.

Tietoa transsukupuolisten henkilöiden kokemuksista ja elämästä voimme saada vain heiltä itseltään. Haastattelujen avulla tässä opinnäytetyössä saatiin transsukupuolisten henkilöiden ääni kuuluviin ja tietoa tutkittavista asioista. Haastatteluaineiston mukaan kanssaihminen salliva ja luonteva suhtautuminen auttaisi keventämään transsukupuolisuudesta aiheutuvaa taakkaa ja psyykkisen tuen tarvetta. Haastateltavan sanoja lainaten: *”transsukupuolisuus itsessään tai se itsessään ei aiheuta mitään ahistusta, vaan se tulee ihmisten ennakkoluuloista ja siitä, miten kohdellaan...”* Erilaisuuden hyväksymisen oppiminen jo lapsuuden perheessä antaisi kaikille ihmisille mahdollisuuden kasvaa ja olla oma ainutlaatuinen itsensä.

Haastattelujen perusteella transsukupuolisuuden koettiin vaikuttavan elämään kaikella tavalla. Se on aiheuttanut hyljätyksi tulemisen pelkoa, väkivallan uhkaa ja syrjityksi tulemistä. Oivallus omasta transsukupuolisuudesta on ollut haastateltaville merkityksellinen. Se on mahdollistanut hoitoon hakeutumisen ja avun saamisen. Oivallus on myös lisännyt itsetuntemusta ja selittänyt ulkopuolisuuden tunteita. Transsukupuolisuutta ei koeta sairautena, vaikka sen hoitamiseen tarvitaankin diagnoosi ja lääketieteellisiä hoitoja. Haastatteluissa esiin tullut läheisten merkitys psyykkistä hyvinvointia lisäävänä tekijänä kertoo läheisten suuresta merkityksestä psyykkiselle hyvinvoinnille. Aikaan ennen diagnoosia liittyy paljon psyykkistä hyvinvointia kuormittavia tekijöitä. Vertaistukiryhmät on koettu silloin tärkeiksi avun lähteiksi. Haastateltavat ovat itse etsineet ja löytäneet apua internetin kautta. Tutkimusjakson aikana psyykkisen tuen tarvetta kerrottiin olevan, mutta hoitojen viivästymisen pelossa sen kertomista ei koettu turvallisena. Psyykkisen tuen tarpeen kertomisen pelättiin vaikuttavan haastateltavien toimintakykyä arvioivien henkilöiden arvioon toimintakyvystä ja voimavarojen riittävyydestä. Riittävä toimintakyky on edellytys tutkimusjakson etenemiselle. Haastattelujen mukaan psyykkisen tuen tarpeet korjaushoidon aikana voivat johtua myös läheisten suhtautumisesta, huonotuloisuudesta tai muista heidän arkeaan kuormittavista asioista. Haastattelujen

tulokset olivat yhtenevät olemassa olevan tiedon kanssa. (Mattila, Heinonen, Mäntymäki, Uusi-Mäkelä & Ålgars 2015.) Käytetyt lähdeaineistot toivat esiin pääosin hoitotyön ja hoitavien henkilöiden näkökulmaa.

Opinnäytetyöstä saatavaa tietoa voidaan hyödyntää sairaanhoitajan työssä, kun hoitotyössä kohdataan transsukupuolisia henkilöitä. Haastateltavat eivät ole uskaltaneet tuoda julki tapauksia, joissa he ovat kohdanneet terveydenhuoltohenkilöstön epäasiallista kohtelua. Haastateltavien kokemukset terveydenhuoltohenkilöstöstä korostavat hoitotyön etiikan ja hienotunteisuuden merkityksen muistamista. Tarve ja toive on tuotu esiin opinnäytetyössä. Opinnäytetyö toi tämän psyykkisesti kuormittavan asian esiin ja sen huomioiminen hyödyttäisi transsukupuolisia henkilöitä. Opinnäytetyön voidaan katsoa hyödyttävän kumpaakin osapuolta. Opinnäytetyöstä saatavaa tietoa voidaan hyödyntää myös hoitotyön johtamisessa, kun arvioidaan erilaisten lisäkoulutusten tarpeita. Haasteena on kuitenkin, kuinka saada opinnäytetyöstä saatu tieto eteenpäin. Aiheesta kirjoitettu artikkeli hoitotyön julkaisuun olisi yksi ratkaisu.

Opinnäytetyöprosessin aikana ilmi tullut pelko hylkäämisestä kertoo perheen merkityksestä transsukupuoliselle henkilölle. Transsukupuolisen henkilön perheen kokemukset transsukupuolisuudesta ja transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset perheeseen olisi myös hyvä tutkia ja ottaa esille. Sukupuolenkorjauksella on vaikutuksia myös kliniseen hoitotyöhön. Esimerkiksi katetrointi on usein hoitotyössä käytetty toimenpide ja sitä voidaan tarvita esimerkiksi tapaturman seurauksena. Mielestäni sensitiivinen hoitotilanne olisi kummallekin osapuolelle helpompi, jos hoitajalla olisi jo valmiiksi yleistä tietoa korjaushoidoista.

6.1 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimusta ja sen tuloksia käsiteltiin rehellisesti, tarkasti ja huolellisesti. Tutkimuksen tiedon hankinnassa käytettiin eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää ja aineiston arvioinnissa aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Muiden tutkijoiden työtä arvostettiin ja annettiin heidän saavutuksilleen niille kuuluva arvo ja merkitys merkitsemällä lähteet huolellisesti. Tutkimus suunniteltiin, toteutettiin ja raportoitiin yksityiskohtaisesti, kuten vaatimukset tieteelliselle tiedolle edellyttävät. (Kuula 2006, 34-35.)

Tutkimuksen aihe oli tutkittaville arkaluontoinen. Aiheen arkaluontoisuuden vuoksi oli eettisten periaatteiden mukaisesti tärkeää, että osallistuminen tutkimukseen oli vapaaehtoista ja että se perustui tietoiseen suostumukseen. Tutkimukseen osallistuneet antoivat suostumuksensa kirjallisesti sähköpostilla. Osallistuminen oli myös mahdollista perua. Tutkimuksen suunnittelussa ja kohderyhmää valitessa otettiin huomioon, että haastateltavat ovat täysi-ikäisiä. Täysi-ikäinen henkilö voi itse päättää osallistumisestaan. Haastattelujen taltioinnissa ja

vastausten käsittelyssä oltiin erityisen huolellisia, ettei vastaajien henkilöllisyys paljastu missään vaiheessa. Litteroidut haastattelut numeroitiin ja niitä oli mahdollista tarkastella henkilöllisyyden paljastumatta. Vastaajat olivat tietoisia, ettei vastauksia käytetä muuhun tarkoitukseen tämän opinnäytetyön lisäksi. Aineistot tuhottiin asianmukaisesti opinnäytetyöprosessin jälkeen poistamalla puhelimesta äänitetyt haastattelut ja sähköpostiviestit yhteystietoineen. Opinnäytetyön aihe, tarkoitus ja tavoite kerrottiin tutkimustiedotteessa ja ennen haastattelua. (Koivisto & Serlo 2017.)

Haastattelun kysymykset laadittiin tutkimuskysymysten pohjalta. Kysymysten laadinnassa otettiin huomioon ko. teeman sisältö. Kysymysten laadinnassa ja vastausten analysoinnissa noudatettiin eettisiä tutkimusperiaatteita. Tutkimuskysymykset ja niihin liittyvät lisäkysymykset pyrittiin laatimaan yksiselitteisiksi, johdattelemattomiksi ja vastaajia kunnioittaen. Haastattelut suoritettiin vastaajien yksityisyyttä kunnioittaen ja arvostaen. Kysymykset pyrittiin laatimaan yksiselitteisiksi ja johdattelemattomiksi. (Mäkinen 2006.) Tässä tutkimuksessa noudatettiin myös kaikessa tutkimuksessa yhteistä periaatetta; pyrkimystä loogiseen todisteluun ja objektiivisuuteen siten, että tutkija nojaa todistelussaan havaintoihinsa eikä subjektiivisiin mielityksiin tai omiin arvolähtökohtiinsa (Alasuutari 2011, 32).

Haastattelussa saatuja vastauksia käsiteltiin niitä muuttamatta ja luottamuksellisesti. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa noudatettiin hyvää eettistä toimintatapaa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 19-20.)

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta paransi tutkimuksen toteutuksen kaikkien vaiheiden tarkka kuvaus. Aineiston keräämiseen liittyvät olosuhteet kerrottiin totuuden mukaisesti ja selvästi. Haastattelun tekemiseen käytetty aika ja sen valmistelu kerrottiin, kuten myös mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat ja tutkijan oma arvio haastattelujen sujumisesta. Koska laadullisen aineiston analyysissä on keskeistä luokittelujen tekeminen, kerrottiin luokittelun syyt ja perusteet. Opinnäytetyössä käy ilmi, millä perusteella tutkija esittää tulkintoja vastauksista ja perusteet päätelmilleen. Näin selviää, miten tieto opinnäytetyöhön on hankittu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 232-233.)

Tutkimuksessa käytettyjen käsitteiden täsmentäminen lisää tutkimuksen luotettavuutta. Tämä antaa opinnäytetyön lukijalle mahdollisuuden todeta, että tutkija tutkii sitä mitä hän on aikonut ja että hänen käyttämänsä määritelmät ovat mahdollisimman yhtenevät tutkimusyhteisön ja tutkittavien käsitysten kanssa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 187.)

Lähteet

Painetut

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino Tampere 2011. InPrint. Riika 2011.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yli-opistopaino: Helsinki

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan Kirjapaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Huuska, M. 2010. Transsukupuolisuuden tutkimus Suomessa. Teoksessa Saresma, Tuija., Rossi, Leena-Maija. & Juvonen, Tuija. (toim.) Käsikirja sukupuoleen. Tampere: Vastapaino, 157-158. (artikkeli toimitetussa teoksessa)

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet, Metodologia-sarja 4. Viro 2001.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.

Sähköiset

BBC News. 2008. Transsexual gene link identified. Viitattu 15.11.2016.
<http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/7689007.stm>

Finlex. 2002. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sukupuolen muuttamiseen tähtäävän tutkimuksen ja hoidon järjestämisestä sekä lääketieteellisestä selvityksestä transseksuaalin sukupuolen vahvistamista varten 1053/2002. Viitattu 3.8.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2002/20021053>

Girshick, L B., Green, J. 2008. Transgender voices: Beyond Women and Men, University Press of New England, E-kirja. Viitattu 12.11.2017.

Hus. 2019. Sukupuoli-identiteetin tutkimuspoliklinikka. Viitattu 20.8.2019.
<https://www.hus.fi/sairaanhoito/sairaalat/meilahden-psykiatriset-poliklinikat/Sivut/Sukupuoli-identiteetin-tutkimuspoliklinikka.aspx>

Huttunen, M. 2015. Lääkärikirja Duodecim. Viitattu 28.11.2016.
http://www.terveysportti.fi/nelli.laurea.fi/dtk/ltk/koti?p_artikkeli=ykt00865&p_haku=transsukupuolisuus

Julkari. 2017. Traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut. Viitattu 11.5.2017.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112426/Julka200916.pdf?sequence=1>

Karanki, A. 2010. Sukupuolen korjaaminen. Viitattu 19.01.2019.
<https://transtukupiste.fi/sukupuoli/lait-ohjeet-ja-suositukset/sukupuolen-korjaaminen/>

Koivisto, K. & Serlo, K. 2017. ePooki. Yhteiskunta-, hoito- ja terveystieteellisen tutkimuksen eettisten periaatteiden tarkastelua. Viitattu 2.7.2019.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/137256/Eettisten%20periaatteiden%20tarkastelua.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kärnä, T. 2017a. Transsukupuolisuus. Viitattu 3.8.2019.
https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01195

Kärnä, T. 2017b. Tietoa potilaalle: Transsukupuolisuus. Viitattu 9.6.2019.
https://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/koti?p_haku=transsukupuolisuus

Kärnä, T., Uusi-Mäkelä, N. & Mattila, A. 2018. Sukupuolen moninaisuus - lähestymistapa sukupuoleen muuttumassa? Suomen Lääkärilehti. Viitattu 3.8.2019.
https://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/koti?p_haku=transsukupuolisuus

Mattila, A., Heinonen, L., Mäntymäki, A., Uusi-Mäkelä, N. & Ålgars, M. 2015. Sukupuolen korjauksen vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Viitattu 8.8.2019.
<https://www.terveysportti.fi/apps/ltk/duo12111?search=transsukupuolisuus>

Mattila, A. & Kärnä, T. 2018. Transsukupuolisuus. Viitattu 3.8.2019.
https://www.terveysportti.fi/dtk/ltk/koti?p_artikkeli=ykt00865&p_haku=Mattila

Mattila, A. & Tinkanen, H. 2015. Transsukupuolisuuden hoito Suomessa. Viitattu 18.8.2019.
<https://www.terveysportti.fi/apps/ltk/duo12101?search=transmies>

Opetushallitus. 2017. Kriisi aineisto. Viitattu 11.5.2017.
<http://www.oph.fi/kriisiaineisto>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006a. KvaliMOTV. Viitattu 2.7.2019.
 <<https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 12.8.2018.
 <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>.

Seta. 2019. Intersukupuolisuus. Viitattu 19.01.2019.
<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sukupuolen-moninaisuus/intersukupuolisuus/>

Seta. 2019. Sateenkaarisanasto. Viitattu 8.6.2019.
<https://seta.fi/sateenkaaritieto/sateenkaarisanasto/Sateenkaarisanasto>

Seta. 2019. Toiminnastamme. Viitattu 8.8.2019.
<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/yhteys/toiminnastamme/>

STM. 2015. Tasa-arvolaki, syrjintä ja sukupuolen moninaisuus. Viitattu 22.11. 2017.
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74463/Syrjinta_nettti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. 2019. Sukupuolenkorjaaminen. Viitattu 3.8.2019.
<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuoli/lait-ohjeet-ja-suositukset/sukupuolen-korjaaminen/>

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. 2019. Sukupuolen moninaisuuden sanasto. Viitattu 9.6.2019.
<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/>

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. 2017. Transsukupuolisuus. Viitattu 8.8.2019.
<https://sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus/transsukupuolisuus/>

Suomen Mielenterveysseura. 2011. SMS:n lausunto työryhmän opasluonnoksesta ”traumaattisten tilanteiden psykososiaalinen tuki ja palvelut”. Viitattu 17.1.2019.
<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/smsn-lausunto-tyoryhman-opasluonnoksesta-traumaattisten-tilanteiden-psykososiaalinen-tuki-ja>

Thl. 2018. Sukupuoli-identiteetti. Viitattu 9.6.2019.
<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/sukupuolen-moninaisuus/sukupuoli-identiteetti>

Tinkanen, H. 2017. Transsukupuolisen hoitopolku. Viitattu 13.9.2018.
www.terveysportti.fi.nelli.laurea.fi/terveysportti/dlr_laake.koti?p_hakuehto=transsukupuolisuus&p_valmiste_id=sic00391&p_laakeryhma=

Trasek. 2018. Jäsenyys-Toiminta. Viitattu 30.10.2018.
trasek.fi/trasek/jasenyys/

Transtukipiste. 2018. Muunsukupuolisuus. Viitattu 30.10.2018.
transtukipiste.fi/muunsukupuolisuus/

Liitteet

Liite 1: Tutkimustiedote	26
Liite 2: Haastattelulomake	27
Liite3: Haastatteluun suostumislomake.....	29

Liite 1: Tutkimustiedote

Kutsun Sinut haastatteluun, haluan kuulla kokemuksiasi!

Hei!

Olen sairaanhoidon opiskelija Kaija Vuokko Hyvinkään Laureasta ja teen opinnäytetyötä Transsukupuolisen psyykkisen tuen tarpeesta korjaushoidon aikana. Olisitko vapaaehtoinen haastateltavaksi ja kertomaan kokemuksiasi aiheesta?

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä sairaanhoitajien tietämystä transsukupuolisuudesta yleensä, sekä lisätä asian ymmärrystä potilaskohtaamisissa.

Haluan haastatella opinnäytetyöhöni henkilöitä, jotka ovat virallisesti muuttaneet sukupuolensa ja saaneet uuden henkilötunnuksen. Haastattelut voidaan suorittaa Uudenmaan alueella, esim. kirjastossa tai rauhallisessa kahvilassa. Voimme myös käyttää jotain muuta sopivammaksi kokemaasi paikkaa. Ajankohta ja paikka sovitaan jokaisen kanssa erikseen ja jokainen haastattelu tehdään erikseen. Haastateltavien henkilöllisyyttä ei julkaista opinnäytetyössä. Haastattelut numeroidaan, joka takaa jokaiselle haastateltavalle anonymiteetin ja se mahdollistaa myös haastattelujen vastauksien analysoinnin eri yksilöiden kesken. Kaikki yhteystiedot ja haastatteluaineistot tuhoetaan kirjaamisen ja analysoinnin jälkeen. Tutkimusaineistoa käytetään vain tähän opinnäytetyöhön.

Tutkimuksessani teemoja on kolme; miten transsukupuolisuus vaikuttaa elämääsi, kuinka trans-sukupuolisena koet itse transsukupuolisuutesi ja mitkä ovat transsukupuolisuuden aiheuttamat psyykkiset vaikutukset ja oletko saanut apua sitä tarvitessasi.

Haastattelun alussa on mahdollisuus tutustua kysymyksiin etukäteen ja niihin saa vastata vapaasti omin sanoin. Aineiston käsittelyn helpottamiseksi haastattelut nauhoitetaan.

Opinnäytetyötäni ohjaa lehtori XXXXX XXXXXX, xxxxx.xxxx@laurea.fi, p. +358xxxxxxx.

Jos haluat osallistua opinnäytetyöhöni, niin ilmoita minulle halukkuutesi sähköpostiini. Sovitaan aika ja paikka haastattelulle. Kiitos jo etukäteen ajastasi!

Terv. **Kaija Vuokko**, kaija.vuokko@student.laurea.fi

Kuva tutkimuksen tekijästä

Liite 2 Haastattelulomake

Haastattelulomake

Haastattelu nro _____

Pvm _____

Haastattelupaik-

ka _____

TÄLLE LOMAKKEELLE MAHDOLLISETI TEHDYT MERKINNÄT TUHOVAT OPINNÄYTETYÖN VALMISTUTTUA. HAASTATELUSSA SAATUJA VASTAUKSIA KÄYTETÄÄN VAIN TÄHÄN OPIN-NÄYTE-TYÖHÖN.

Kysymykset kuinka transihmiset kokevat lääketieteellisen avun

1. Miten koit tutkimusvaiheen, minkä ikäisenä se aloitettiin ja kauanko se kesti?
2. Minkä ikäisenä korjaushoidot aloitettiin, miten sen ajanjakson koet?
3. Kuinka sukupuolen virallinen korjaus(henkilötunnus) vaikutti elämääsi?
4. Miten hormonihoidot ovat vaikuttaneet elämääsi?
5. Miten koet hormonihoidojen vaikuttavan psyykkiseen vointiin?
6. Voisitko kuvailla käyntejä sairaanhoitajan luona hormonihoidojen alussa ja kontrollikäynneillä?
7. Miten koet sukupuolenkorjausleikkaukset?
8. Millainen olisi hyvä hoitajakohtaaminen sinun mielestäsi sukupuolen korjaushoitajien yhteydessä?

Kysymykset transsukupuolisuuden vaikutuksista elämään

1. Miten transsukupuolisuus on vaikuttanut elämääsi?
2. Minkälaista tietoa transsukupuolisten läheiset mielestäsi tarvitsevat?
3. Mikä on auttanut parhaiten sinua ja ympäristöäsi transsukupuolisuuden hyväksymisessä?

4. Minkälaista tietoa haluaisit jakaa yhteiskunnalle transsukupuolisuudesta?

Kysymyksiä psyykkisen avun tarpeesta ja sen syistä korjaushoidon aikana ja ennen korjaushoitoa

1. Kertoisitko psyykkisen tuen tarpeesta, syistä, ennen korjaushoitojen aloittamista?
2. Jatkuiko supportiivinen hoitosuhde korjaushoidon alettua?
3. Muuttuivatko psyykkisen tuen tarpeet ja niiden syyt, kun korjaushoito alkoi?
4. Saitko psyykkistä apua ennen korjaushoitojen alkamista?
5. Miten ja mistä olet löytänyt apua?
6. Mikä on ollut psyykkisesti vaikeinta korjaushoitojen aikana?
7. Mikä on helpottanut eniten psyykkistä vointia korjaushoitojen aikana?
8. Oletko saanut riittävästi tarvitessasi apua ja mistä tai keneltä olet sitä saanut?
9. Mitkä asiat mielestäsi aiheuttavat eniten psyykkistä avuntarvetta transsukupuoliselle sukupuolen korjausprosessin aikana?
10. Miten terveydenhuoltohenkilökunta ja -järjestelmä on pystynyt kokemuksesi mukaan vastaamaan psyykkisen avun tarpeeseen?

Liite3 Suostumus haastatteluun

SUOSTUMUS HAASTATTELUUN

Minä _____
_____

annan suostumukseni haastatteluun, joka tehdään opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyö käsittelee Transsukupuolisen psyykkisen tuen tarvetta sukupuolen korjausprosessin aikana.

Haastattelun tuloksia käytetään vain ko. opinnäytetyöhön, eikä henkilöllisyyteni tule esille opinnäytetyössä.

Paikka ja

aika _____

